

אֶת־הָעַם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעַם: ^{שלישי}
 כִּי וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעַם וַיִּרְאוּ
 וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: י א וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֱהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא
 אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת
 וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:
 ב וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ
 לִפְנֵי יְהוָה: ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֲרֹן הוּא

תו"א (ב) ותאכל. פנהדין נב. וימותו. שס: (ג) הוא אשר. ונחיס קטו:

רש"י

את העם. אמרו ויהי נועם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5) יהי רצון שתשרה שכונה צמעה ידיכם לפי שכל שבעת ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו ופרקו בכל יום לא שרתה צו שכונה והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבינו כל הטורח שטרחתו ששרה שכונה צמעה צמעה ונדע שנמכר לנו עון העגל לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' אהרן אחי כדאי ומשוב ממני שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכונה נכס ומדעו שהמקום צחר צו: (כד) וירצו. כתרומתו: י (ב) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה צפני משה רבן. ר' ישמעאל אומר שמויי יין נכנסו למקדש מדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שמויי יין למקדש. משל למלך שהיה לו בן צית וכו' (ערוזין ס"ג) כדאימא צויקרא רבה: (ג) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר ונעמדי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי

העמק דבר

אבל היה עוד בתפלה לפני עבודה כמו שאנו מזכירים בתפלה, והיינו כמו באותו יום שהיו שמי פעמים צרכת כהנים, אלא דבאוחו יום היה צרכת כהנים שבתפלה מאוחר, משום להסמין לראיית הכבוד: וירא כבוד ה' וגו'. נענן כנהוג כ"פ דכתיב ראיית כבוד ה': אף כ"ב העם. אפילו להדיוטים. ויש כאן שני לשון מקרא ו' שאמר משה אל העדה וירא אליכם כבוד ה', וכאן כתיב תחלה כבוד ה' ואח"כ אל כל העם, והיינו משום דמשמעות העדה המה החשובים דוקא כמש"כ לעיל ח' ג, ומש"ה אמר להחשובים זה הדבר

ית עמא ואתגלי יקרא דיי לכל עמא: כ ונפקת אישתא מן קדם יי ואכלת
 על מדבחה ית עלתא וית תרביא וחזא כל עמא ושבתו ונפלו על אפיהון:
 א ונסבו בני אהרן נדב ואביהוא גבר מחתייתה ויהבו בהון אישתא ושויאו
 עלה קטורת בוסמין וקריבו קדם יי אישתא נוקרתא די לא פקיד יתהון: ב ונפקת
 אישתא מן קדם יי ואכלת יתהון ומיתו קדם יי: ג ואמר משה לאהרן הוא

העמק דבר

מענית פ"ד הביא ראה מדכתיב וכל הקהל משחוחים זה המעמד, שהיו מתפללים כדוע, הרי דהשחוחים זו תפלה, וע' ס' בראשית כ"ד כ"ו: י (א) בני אהרן נדב ואביהוא. ולא כתיב נדב ואביהוא בני אהרן, מכאן דרשו במ"כ במילתא דמלוואים הל"ב, שלא חלקו כבוד לאהרן, שנהגו כמו שלא היו בניו, והכי נדרש צפ' וישלח ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי (א): ויתנו בהן אש. לא כתיב עליהן אש כמו צפ' קרח ט"ז י"ח, היינו שלא מלאו המחמה אש אלא במוכן: וישירו עדיה קטרת. עליהן מיבעי, וכמו שכתוב בעדת קרח ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת, וע' רמב"ן. ונראה דבאמת לא נכנסו שניהם ציטוב הדעת זה עם זה, וכדמניא במ"כ איש מחמתו, איש מעצמו ולא נטלו ענה זה מזה, ומש"ה כשבאו לפניו ומלאו זה את זה הוחלט בדעתם שלא יקטירו שניהם כאחת, אלא אחד מהם יקטיר והשני היה מסייע לו, מש"ה כתיב עליה, וע' במדבר ג' ד' רמו עוד לזה: אש זרה אשר צא צודה אותם. אין הלשון מדויק שהרי אסור היה להביא אש זרה, ואיך שייך לומר לא

הרחב דבר

(א) ויש להקטיר טעם השנוי, דשם כתיב שני בני יעקב, וכאן כתיב בני אהרן, והנה שם ביארנו משמעות שני שהיו נכנסים לאוחו מעשה שלא בדעה אחת יע"ש, מה שאין כן כאן שניהם נכנסו בדרך א' של אהבת ה', ולא יכלו להחפיק על החשוקה להשיג דעת וכבוד אלהים, וברוב חשוקה נכנסו להקטיר בהיכל, וקטרת הוא דבר המביא לידי החקרבות יתירה לשמים, וע"כ נבחר הקטרת להר"ן איש במחלוקת קרת, אשר גם המה נמעלמו צו החשוקה יותר מהמדה כמו שביארנו שם, ולעיל ט' ו'.

והנה במ"ר פ' אחרי אי' שחטאו צמה שנכנסו פרועי ראש ומחוסרי בגדים ושמויי יין, והוצא צחוס' יומא דנ"ג א', ולפי השקפה ראשונה הוא פלא למאי נעמים על קדושי עליון אלו כ"כ עונות יותר מהמפורש, אלא הענין דמאן דמפרש הכי ס"ל שלא הכניסו אש זרה עפ"י טעות הוראה דעת ר"א שהורו צפני משה רבן, אלא להיפך שידעו שאין כן הלכה לדורות לבני אהרן, אלא צמציל מצבורת החשוקה להשיג אהבת ה', מלאו את לבכם לעשות מה שלא נעטו, וא"כ אין כאן דין כהונה כלל. וצוה ג"כ מדויק מה שכתוב בני אהרן ואח"כ נדב ואביהוא, ללמד שלא נכנסו מנד שהם בני אהרן שנהרו על כל זה, אלא מנד עצמם וחשוקתם הקדושה, כמו שלא היו כהנים ואינם מחוברים ע"ו: